

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ СИСТЕМИ КОНСУЛЬТУВАННЯ У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА

АРТЕМ ПРИХОДЬКО, студент гр. МгМТз-1-19

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасний етап розвитку системи сільськогосподарського консультування характеризується тим, що для досягнення цілей, поставлених в програмі розвитку сільського господарства та регулювання ринків сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства, передбачається вирішення низки пріоритетних завдань щодо активізації (в сфері аграрного бізнесу) і значного розширення спектра послуг інформаційно-консультаційного характеру. Актуальність розвитку сільськогосподарського консультування зросла у зв'язку зі вступом України до СОТ, так як державна підтримка, спрямована на розвиток інформаційно-консультаційного обслуговування, відноситься до заходів «зеленого» кошика. Комплексний аналіз аграрної політики показує, що країни з розвиненою аграрною економікою віддають пріоритет використанню заходів саме «зеленої скриньки», при цьому одним з головних напрямків державної підтримки є інформаційно-консультаційне обслуговування сільськогосподарських товаровиробників.

Однак не тільки державні пріоритети та інтереси актуалізують завдання з розвитку сільськогосподарського консультування. Затребуваність консультаційних послуг в сільському господарстві України обумовлюється наявністю низки базових проблем розвитку вітчизняного агропродовольчого сектору економіки, вирішення яких багато в чому представляється можливим на основі форсованої, науково-обґрунтованої, адекватної сучасним умовам моделі аграрного консалтингу. Безумовно, всі перераховані вище проблеми знижують ефективність реалізації програми, яка проходить в досить складних геополітичних і економічних умовах сьогодення. Відзначимо, що в рамках сформованих умов функціонування АПК вибір галузевих державних пріоритетів істотно зміщується на користь аграрної політики, спрямованої на вироблення системного підходу до розвитку системи сільськогосподарського консультування. Основоположником теорії сільськогосподарського консультування є видатний економіст-аграрник О.В. Чаянов. У науковій праці вченого - «Основні ідеї та методи роботи громадської агрономії» глава «Методи усної суспільно агрономічної пропаганди» присвячена опису основних положень і принципів організації інформаційно-консультаційної служби, актуальних і в даний час. Бачення Чаянова в питанні сільськогосподарського консультування характеризується наступними твердженнями: «Головною зброєю в роботі громадського агронома є слово», «Відсутність спеціальної підготовки фатально прирікає їх (працівників) на ряд грубих неприпустимих помилок, про які постійно доводиться чути», «... виникла думка організувати виступ агрономів в такій формі, яка мимоволі б зупиняла на собі вплив широких мас селянства. Одним з таких прийомів впливу є пересувна сільськогосподарська виставка» та ін. Завдання консультантів, на думку О.В. Чаянова, фокусуються на наступному: розширити розумовий горизонт слухачів і ввести в нього нові уявлення; створити в розумі слухачів ряд нових понять і

організувати весь накопичений ними досвід; поставити перед слухачами ряд питань; дати слухачам емоційний поштовх і тим пробудити їх самостійність. В цілому, ідеї Чаянова зводяться до того, що співробітник консультаційної служби повинен не самостійно займатися внесенням змін до форми господарювання, а навчати виробників приймати власні управлінські рішення, тим самим отримуючи максимум з конкретної ситуації в своєму господарстві. Сучасний теоретичний підхід до сутнісної характеристики досліджуваної категорії визначає систему сільськогосподарського консультування в такий спосіб: це сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих структурних елементів, які здійснюють вирішення завдань з надання консультаційної допомоги сільськогосподарським товаровиробникам та сільському населенню, функціонально об'єднаних в єдину систему, основу якої складають центри сільськогосподарського консультування на регіональних і районних рівнях. В якості структурних елементів системи можуть виступати організації, структурні підрозділи організацій, індивідуальні підприємці-консультанти та експерти.

Регіональні центри консультування, представлені різними організаційно-правовими формами, виконують такі функції: організаційно-методичне керівництво розвитком консультаційної діяльності на рівні суб'єкта; доведення до районних центрів сільськогосподарського консультування рекомендацій за прогресивними технологіями та інноваційними проектами, що сприяють підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва; консультування сільських товаровиробників і населення за різними напрямками діяльності; участь у створенні демонстраційних полів і ферм для пропаганди нових технологій та інших інновацій; збір даних для формування показників діяльності та аналіз роботи регіональної системи сільськогосподарського консультування; організація моніторингу та відпрацювання механізмів зворотного зв'язку з сільськогосподарськими товаровиробниками на регіональному рівні для аналізу їх проблем і прогнозування потреби в консультаційних послугах; здійснення взаємодії з регіональними структурами системи сільськогосподарського консультування. Спираючись на оціночні думки керівників консультаційних центрів щодо проблем, з якими стикаються консультанти в консалтинговій діяльності, отримані в результаті особистого інтерв'ю, відзначимо, що названі респондентами проблеми консалтингу дозволили визначити цілу систему проблем, з якими стикаються консультанти в своїй діяльності.

Найбільш гострими проблемами сільськогосподарського консультування є проблеми пошуку клієнтів і низька платоспроможність клієнтів. Надання консультаційних послуг для сільського господарства є послугою пасивного попиту, що підтверджено невисокою популярністю консалтингу, нерозумінням цієї послуги з боку товаровиробників, відсутністю звички платити за нематеріальні цінності - знання, вміння.

Таким чином, можна зробити висновок про наявність неузгодженості між роллю і значенням консультування в сільському господарстві і реальним станом системи надання інформаційно-консультаційних послуг в нашій країні, що не дозволяє використовувати всі величезні можливості консалтингу для підвищення ефективності аграрного сектора економіки. Акумуляування

результатів виконаного комплексного аналізу сучасних проблем розвитку регіональної системи сільськогосподарського консультування дозволило обґрунтувати ряд пріоритетних напрямів її розвитку, укрупнено представлених наступними положеннями:

1. Удосконалення нормативно-правової бази ІКС.
2. Удосконалення методичної бази ІКС.
3. Організація системи підготовки кадрів для роботи в консультаційній службі.
4. Розробка і реалізація програм по масовій пропаганді сільськогосподарських консалтингових послуг.